

1. Obraz dziecka w powieściach Charlesa Dickensa na podstawie utworu *Oliver Twist*

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczniowie poznają biografię Charlesa Dickensa, dowiadują się o jego najważniejszych dziełach i ich tematyce, ze szczególnym uwzględnieniem *Olivera Twista*. Uczniowie znają realia historyczne epoki wiktoriańskiej.

Uczniowie wiedzą, czym jest powieść społeczno-obyczajowa.

ii. b) Umiejętności

Uczniowie potrafią:

- scharakteryzować powieść społeczno-obyczajową,
- odnajdywać elementy baśniowe i liryczne w utworze *Oliver Twist*,
- odtworzyć na podstawie lektury realia Londynu połowy XIX wieku.

b. 2. Metoda i forma pracy

Wykład i pogadanka: jeden z uczniów przedstawia biografię pisarza w formie krótkiej notki biograficznej. Pozostali zapisują najważniejsze fakty z życia autora *Opowieści wigilijnych*.

Uczniowie opowiadają, jakie dzieła Dickensa mieli okazję przeczytać. Mówią o ich fabule. Klasa wspólnie z nauczycielem próbuje odnaleźć nici łączące przygody bohaterów wykreowanych przez pisarza z jego własną biografią.

Metoda podająca: nauczyciel wyjaśnia, czym jest powieść społeczno-obyczajowa i podaje przykłady. Następnie zarysowuje realia historyczne Anglii połowy XIX stulecia, co stanowi wstęp do praktycznej analizy *Olivera Twista*.

c. 3. Środki dydaktyczne

1. *Oliver Twist* w reżyserii Romana Polańskiego.
2. Powiększone obrazki, szkice, ryciny przedstawiające Londyn XIX wieku.

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

Uczniowie opowiadają, jakie utwory Dickensa (poza lekturą *Olivera Twista*) są im znane. Dzielą się swoimi wrażeniami na temat przeczytanych dzieł pisarza. Mówią o ich tematyce.

ii. b) Faza realizacyjna

Omówienie biografii Charlesa Dickensa: data narodzin, trudne dzieciństwo, praca sprawozdawcy parlamentarnego, debiut literacki, twórczość (najważniejsze dzieła). Przedstawienie najważniejszych cech powieści społeczno-obyczajowej oraz wskazanie baśniowości i liryzmu w utworach Dickensa.

Omówienie *Olivera Twista*.

1. Przypomnienie fabuły powieści.
2. Gdzie urodził się i wychowywał Oliver Twist.
3. Jaki jest rodowód imienia i nazwiska tytułowego bohatera?
4. Jakim chłopcem jest Oliver – charakterystyka bohatera.
5. W jakie środowisko trafia Oliver Twist w Londynie?
6. Obraz Londynu zarysowany w powieści.
7. Obraz społeczeństwa w powieści *Oliver Twist*.

iii. c) Faza podsumowująca

Zebranie wiadomości z lekcji. Realizm i baśniowość w powieści *Oliver Twist*. Przywołanie odpowiednich fragmentów utworu.

e. 5. Bibliografia

1. Dickens Ch., *Przygody Olivera Twista*, przekł. A. Glinczanka, Warszawa, Czytelnik 1 1985.
2. Dobrzycka I., *Karol Dickens*, Warszawa, Wiedza Powszechna 1972.
3. Dyboski R., *Sto lat literatury angielskiej*, Warszawa, Pax 1957.

f. 6. Załączniki

i. a) Zadanie domowe

Jaki obraz Londynu wyłania się z powieści *Oliver Twist*?
(Praca pisemna; objętość pracy około 600 słów).

g. 7. Czas trwania lekcji

90 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

Charles Dickens należy do grona najbardziej znanych i cenionych autorów powieści na świecie. Jego dzieła są prześiknięte głębokim humanizmem, który wyraża się nie tylko we współczuciu i trosce o tych, którym dzieje się niesprawiedliwość, ale również w dostrzeganiu pierwiastków człowieczeństwa i tragizmu w postaciach, wydawałoby się, do cna prześikniętych złem. Szczególnie dużo uwagi Dickens poświęcił w swoich powieściach dzieciom. Ich los uzależniony od świata dorosłych jest zawsze trudny i pełen cierpienia, ale ostatecznie, dzięki sile charakteru i wytrwałości, mali bohaterowie odnajdują swoje szczęście. To wszystko ma ścisły związek z biografią autora, który już jako 10-letni chłopiec poznał, co to znaczy żyć w nędzy, gdy jego ojciec trafił do więzienia za długi. W tych trudnych momentach przyszłemu pisarzowi na pewno pomagała bujna wyobraźnia, która pozwalała mu kreślić nadzieje na lepsze jutro. Dzięki temu jego wielkie powieści łączą realizm z romantyczną baśniowością.